

YOSHLARNING HUQUQIY MADANIYATI VA UNING ZAMONAVIY JAMIYATDAGI AHAMIYATI

Mirabdullayeva Farzona,

*TDYU huzuridagi M.S.Vosiqova nomidagi akademik litseyning 2.13-guruh
o'quvchisi*

Annotatsiya. Ushbu maqolada yoshlarning huquqiy madaniyati va huquqiy ongini shakllantirishning nazariy va amaliy jihatlari tahlil qilinadi. O'zbekistonda yoshlarga oid davlat siyosati, ularning ta'lim, mehnat va tadbirkorlik sohalaridagi huquqiy kafolatlari yoritilib, huquqiy savodxonlikni oshirish fuqarolik jamiyatini rivojlantirish sharti sifatida asoslanadi.

Kalit so'z va iboralar: yoshlar, huquqiy madaniyat, huquqiy ong, ta'lim, Konstitutsiya, davlat siyosati, fuqarolik jamiyati, huquqiy savodxonlik, davlat yoshlar siyosati.

Аннотация. В статье анализируются теоретические и практические аспекты формирования правовой культуры и правосознания молодежи. Рассматривается государственная молодежная политика Узбекистана, правовые гарантии в сфере образования, труда и предпринимательства, обосновывается значение правовой грамотности для развития гражданского общества.

Ключевые слова и словосочетания: молодежь, правовая культура, правосознание, образование, Конституция, государственная политика, гражданское общество, правовая грамотность, государственная молодежная политика.

Abstract. This article analyzes the theoretical and practical aspects of forming legal culture and legal awareness among youth. It examines Uzbekistan's state youth

policy and legal guarantees in education, labor and entrepreneurship, substantiating that legal literacy is essential for developing civil society.

Keywords and phrases: *youth, legal culture, legal awareness, education, Constitution, state policy, civil society, legal literacy, state youth policy.*

Kirish

Har qanday davlatning taraqqiyot darajasi, kelajagi uning intellektual salohiyatli, huquqiy ongi yuksak va vatanparvar yoshlariga tayanadi. Bugungi jadal o'zgarib borayotgan globallashuv davrida yoshlarning shunchaki qonunlarga itoat etishi yetarli emas, balki ular o'z huquq va burchlarini chuqur anglagan, faol fuqarolik pozitsiyasiga ega shaxslar bo'lib voyaga etishlari lozim.

Huquqiy madaniyat — jamiyat a'zolarining huquqiy qadriyatlarni tushunishi, ularga hurmat bilan munosabatda bo'lishi va kundalik hayotda qonun ustuvorligiga amal qilish darajasini belgilovchi muhim mezon hisoblanadi. Shu boisdan ham O'zbekistonda yoshlar masalasi davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri etib belgilangan bo'lib, ularning huquqiy manfaatlarini ta'minlashga qaratilgan keng ko'lamli ishlar amalga oshirilmoqda.

Asosiy qism

1. Yoshlar huquqiy madaniyatini shakllantirishning huquqiy asoslari

Huquqiy davlat qurish jarayonida yoshlarning huquq va erkinliklarini kafolatlash birinchi darajali vazifadir. O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasida yoshlarning huquqlariga alohida e'tibor qaratilgan bo'lib, ularning shaxsiy, siyosiy, iqtisodiy va ijtimoiy huquqlari qat'iy belgilab qo'yilgan.

Xususan, davlat yoshlarning ta'lim olishi, sog'lig'ini saqlashi, kasb-hunar egallashi, uy-joy va ish bilan ta'minlanishi uchun zarur shart-sharoitlarni yaratib beradi. "Yoshlarga oid davlat siyosati to'g'risida"gi qonun esa bu boradagi

munosabatlarni tartibga soluvchi asosiy poydevor bo'lib xizmat qiladi. Qonun doirasida yoshlarning o'z salohiyatini ro'yobga chiqarishi uchun barcha imkoniyatlar yaratilgan.

2. Ta'lim va tarbiya jarayonida huquqiy savodxonlikni oshirish

Yoshlarda huquqiy madaniyatni shakllantirish jarayoni oiladan boshlanib, maktab, litsey, kollej va oliy ta'lim muassasalarida davom etadi. Ta'lim muassasalarida "Huquqshunoslik", "Konstitutsiyaviy huquq" kabi fanlarning o'qitilishi yoshlarning umumiy huquqiy savodxonligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Shu bilan birga, yoshlarning nafaqat o'z huquqlarini, balki o'zgalarning huquqlarini hurmat qilishni o'rganishi muhimdir. Har bir huquq o'z ortidan ma'lum bir mas'uliyat va burch olib kelishini anglab yetish huquqiy ongning yuksakligidan dalolat beradi. Qonunlarga itoatkorlik ongli ravishda, qo'rquv tufayli emas, balki adolat tantanasini tushungan holda shakllanishi kerak.

3. Yoshlarning ijtimoiy-siyosiy faolligi va davlat boshqaruvidagi o'rni

Bugungi kunda mamlakatimizda yoshlarning davlat va jamiyat boshqaruvidagi ishtirokini kengaytirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Parlament va mahalliy Kengashlarda yosh deputatlarning faoliyat yuritishi, turli yoshlar parlamentlari va jamoat tashkilotlarining tuzilishi yoshlarning o'z huquqlarini amalda qo'llashi uchun keng yo'l ochdi.

Yoshlar o'zlarining innovatsion g'oyalari, startaplari va ijtimoiy tashabbuslari bilan jamiyat taraqqiyotiga o'z hissalarini qo'shmoqdalar. Davlatimiz tomonidan ularning tadbirkorlik faoliyatini qo'llab-quvvatlash uchun imtiyozli kreditlar, subsidiyalar va soliq imtiyozlari berilayotgani esa iqtisodiy huquqlarning amaldagi kafolatidir.

4. Huquqiy himoya mexanizmlari va ularning samaradorligi

Huquq buzilgan taqdirda uni tiklash mexanizmlarining mavjudligi va ularning ishlashi huquqiy davlatning asosiy belgisi hisoblanadi. O'zbekistonda sud hokimiyatining mustaqilligini ta'minlash, fuqarolarning huquq va erkinliklarini sud orqali himoya qilish darajasini oshirish bo'yicha islohotlar izchil davom ettirilmoqda.

Shuningdek, Inson huquqlari bo'yicha O'zbekiston Respublikasining Milliy markazi, Ombudsman (Oliy Majlisning Inson huquqlari bo'yicha vakili) kabi institutlar yoshlarning ham qonuniy manfaatlarini himoya qilishda muhim vazifalarni bajarib kelmoqda. Har bir fuqaro o'z huquqlarini qayerda va qanday qilib himoya qilish kerakligini bilishi zamonaviy huquqiy madaniyatning ajralmas qismidir.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, yoshlarning huquqiy madaniyatini yuksaltirish — bu bir martalik tadbir emas, balki uzluksiz davom etadigan murakkab va mas'uliyatli jarayondir. Yoshlar qancha ko'p huquqiy bilimga ega bo'lsa, jamiyat shunchalik adolatli, barqaror va rivojlangan bo'ladi.

Kelgusida ham yoshlarning huquqiy savodxonligini oshirish bo'yicha ta'lim dasturlarini takomillashtirish, axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalangan holda huquqiy targ'ibot ishlarini kuchaytirish hamda ularning ijtimoiy faolligini qo'llab-quvvatlash davlat va jamiyat oldidagi eng muhim vazifalardan biri bo'lib qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
2. O'zbekiston Respublikasida inson huquqlarini ta'minlash masalalari: ilmiy-amaliy qo'llanma. – Toshkent, 2022.

3. O‘zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi. – Toshkent: “O‘zbekiston”, 2023.
4. Saidov A.X. Inson huquqlari xalqaro huquqi. – Toshkent: Adolat, 2020.
5. “Yoshlarga oid davlat siyosati to‘g‘risida”gi O‘zbekiston Respublikasining Qonuni. – Toshkent, 2016 (o‘zgartish va qo‘shimchalar bilan).